

2018-та година – начало на „студена” или на открита „гореща” война?

В началото на 2018 година каточе ли изведнаж международната общност се отзова пред дилемата „ Мир или Война. ” Дилема, която не бе стояла с такава острота и категоричност през последните повече от седемдесет години. За тези, които ще проявят скептицизъм към думите ми веднага ще цитирам:

Г-жа Меркел в Давос: „ Моля ви бъдете внимателни! И в началото на 20-ти век светът е бил въввлечен в Световната война в подобна атмосфера с доминиращи национални егоизми.” Добавяйки, че очевидно „не са били научени уроците на историята”.

Сп. „Икономист” в оценките си за тазгодишния Давос – „... За първи път след Втората световна война става реална вероятността светът да се окаже в сблъсък с невиджана сила.”

Г-н Даниел Коатс – Директор на националното разузнаване и съветник на президент Доналд Тръмп - „... рискът от глобален конфликт в момента е най- висок от времето на Студената война!”

Г-н Габриел - германският външен министър даже пророкува, че война в Европа може да има и тази година.

Генерал Никълъс Картър- началник на генщаба на англ.армия - ...Русия е най-комплексната и ефективна държавна заплаха за Великобритания. ...Конфликтът с Русия може да бъде неочаквано близък, а враждебните действия може да започнат по най-непредсказуем начин.

Външният министър на Руската федерация г-н Лавров в своето изказване в Мюнхен се задоволи само с констатации от рода - “...всемогъщата руска заплаха” е ирационален мит ..., а влиянието на Русия в света се представя от Запада единствено в отрицателна светлина”. По-късно обаче в една пресконференция той недвусмислено даде да се

Разбере че трите вълни на разширение на НАТО са нарушения на джентълменския договор, представляващи днес най-голямото предизвикателство към общата европейска стабилност и отбрана. С една дума разширяването на НАТО е грешка!

Разбира се има и редица други изказвания, но такава еднопосочност в мненията в най-добрия случай дава повод за задълбочено внимание и размисъл. Затова нека хвърлим, макар и един бегъл поглед върху новата ядрена стратегия за национална сигурност на САЩ, защото това е всъщност документът, в който най-ясно са формулирани новите тенденции и насоки на цялостната американска политика в сферата на сигурността. Разбира се трябва да сме наясно, че от една страна доктрината е официално засекретена, а от друга за нейната детайлна и пространна оценка ще очакваме професионалната експертиза на съответните ни държавни институции.

Но все пак от това което се появи из пресата кое е най-същественото?

В Стратегията за развитие на американските ядрени сили, както може да се очаква, съвсем ясно се посочва, че основните съперници, основната опасност за САЩ това са така наречените ревизионистични тоталитарни държави” - Русия и на второ място Китай. Според редица анализатори в подхода си към тези страни САЩ и техните съюзници преминават от „политика на сдържане” към политика на тотално противопоставяне и противодействие по всички геостратегически направления.

Най-съществената, според мен, промяна в цялостния подход на сегашната американска администрация се състои в разширяване обсега на действие на новата американска ядрена доктрина. За разлика от преди настоящата доктрина ще защитава с ядрено оръжие не само и единствено територията на САЩ от вражеска агресия, но и всяко посегателство срещу американските стратегически интереси. Това е една значителна промяна, тъй като всеизвестни са глобалните измерения на „американските

интереси”. Наред с това САЩ са категорични, че са в правото си да използват ядреното оръжие в защита от всяко посегателство срещу сигурността на своята държава. В новата доктрина съвсем категорично се декларира, че **ядреното оръжие става главен инструмент за защита на националната сигурност на страната**. За целта са предвидени редица мерки за ускорена модернизация и по същество превъоръжаване на триадата ВМС, ВВС и ракетните войски на САЩ, чрез нови атомни подводници, стратегическа авиация и междуконтинентални балистични ракети. Особени опасения будят обявените планове за създаване на „мини ядрени бомби” и възможностите за водене на „ограничени ядрени конфликти”. По отношение на съюзниците в НАТО стратегията предвижда те да бъдат защитавани с американските стратегически ядрени сили, както и с ядреното оръжие с изнесено базиране в Европа. Ако трябва да обобщим - САЩ „де факто” денонсират поредица международни договори, които осигуряваха ядрен мир през последните десетилетия. Създават се всички предпоставки за нов тежък рунд в ядрената надпревара, а човечеството е изправено пред непосредствената опасност от противопоставяне с гибелни последици.

За нас по-голям интерес представляват процесите, свързани с НАТО и предложенията за нова Стратегия за сигурност и отбрана на държавите от ЕС с времеви хоризонт 2025 година. На последната среща на НАТОС, на ниво военни министри бяха взети важни решения, касаещи организационното му укрепване. Създават се две нови нови командвания в рамките на НАТО, като в Германия ще бъде разположено командването за бързо прехвърляне на сили и въоръжения в европейските полигони на Алианса, а в САЩ ще бъде разположено командването за сигурността и защитата на морските пътища към Европа в атлантическия регион. Очевидно става дума за сигурни коридори за прехвърляне на въоръжени сили и бойна техника в случай на конфликт от САЩ към Европа. На срещата много по-остро и категорично е бил поставен и въпросът за

ускорено достигане на 2% от БВП на държавите-членки за военни нужди като продължи и задълбочаването на тяхното военно сътрудничество и координация. Цялата среща и взетите решения са продължение на водената досега политика с един ясен и категоричен императив - изграждането на „защитен вал” от Балтика до Средиземно море за защита от предстояща военна агресия на Русия и за неутрализиране нейното влияние и интереси към държавите от ЕС и Балканите както в стратегически, така и в политикоикономически план. За целта, както вече посочихме ще продължи да се развива командната база на Алианса сдв по-засилено присъствие, чрез въоръжени сили и военна техника по границата с Русия. Засилват се военните учения и присъствието на НАТО в Черно море, като САЩ заявиха намерението да поддържат постоянно два военни кораба. Не напразно Черно море е наречено „вътрешно езеро на НАТО”. Особена опасна е обстановката в Украйна, където с приетия закон за „реинтеграция на Донбас” и фактическото узаконяване употребата на военна сила се задраскват Минските споразумения.

Въпреки декларираното единство между държавите-членки на Алианса един по-внимателен прочит би открил известни нюанси в позициите на условно казано „атлантически” и „европейски” партньори. В този аспект Европейската стратегия за сигурност и отбрана е един нов момент в „мирновременното” военно развитие на ЕС. Основна цел е в обозримо бъдеще да се постигне „стратегическа независимост на Европа”. За целта се предлагат три варианта на европейското сътрудничество, които „започват” от варианта **„Сътрудничество и отбрана”**, включващ разширяване и задълбочаване на взаимното сътрудничество, но без политическо обвързване. Най-общо казано за този вариант ЕС става „меката сила”, а НАТО – „твърдата сила”. Вторият вариант – **„Споделена сигурност и отбрана”**, в който се предвижда много по-пълна финансова и оперативна солидарност, като ясно са очертани специфичните зони за съвместна защита на ЕС. Това са терористичните заплахи, хибридни и киберзаплахи, гранична, морска и енергийна сигурност и развитието на

космически програми. Те ще бъдат субсидирани и от Европейски фонд за отбана. Третият вариант – „**Обща отбрана и сигурност**”. Това ще бъде обща европейска отбрана, чиято цел е „Защитата на Европа да стане взаимоподсилваща се отговорност на ЕС и НАТО, чрез допълване възможностите на НАТО по отношение на високотехнологичните операции срещу терористични групи, военноморски операции и кибератаки във враждебна среда. Основният момент е, че военните сили на отделните държави трябва да са на постоянно позициониране и на разположение за бързо предизлоциране под централно европейско командване.

Какъв е отговорът на Русия?

Външният министър г-н Лавров заяви в Мюнхен, че докато няма конкретни доказателства за руска намеса в американските избори, Русия счита изявленията на САЩ по темата „за просто бръщолевене и чесане на езика”. Според министъра, очевиден е стремежът на американската администрация за понататъшно изостряне на отношенията, включително и с въвеждането на нови санкции. Но в крайна сметка Русия е в правото си да разполага с въоръжените си сили на своя територия както сметне за целесъобразно и в съответствие с националната си безопасност. В потвърждение на това е и разполагането на ракетните установки „Искандер” в Калининградска област, С-400 батареите в Крим и усиляването на войските по западното и южно направление. Темата за безопасността на сдтраната е жизнено важна за и по думите на министъра на отбраната Шойгу – „Основните ни усилия са насочени към поддържане на високо ниво на бойната готовност на стратегическите ядрени и неядрени сили, укрепване на ешелонираната система за въздушно-космическа отбрана и усъвършенстване системата на Управление на войските.” Активно се води техническото превъоръжаване на всички родове войски с оглед то да завърши до 2021 г. За да завърши по въпроса бих отбелязал, че всичко случващо около границите на Русия, и срива в отношенията със САЩ и НАТО ще върнат Русия към максимата,

„ ...за руската дипломация има само два верни съюзника и това са армията и флотът”.

През последните месеци сме свидетели на подчертан интерес на НАТО и ЕС към Балканите и активизиране на тяхната дипломатическа дейност в региона. В тази връзка в рамките на председателство на България, която се оказва като че ли най-заинтересована от процеса на приобщаване на Западните Балкани, широко бяха лансирани поредица от намерения и инициативи, очертан бе и времеви хоризонт до 2025 г., дадени бяха и конкретни препоръки на страните-кандидатки и т.н. Даже г-жа Меркел определи, че с Черна гора и Сърбия разговорите може да започнат още през лятото, а с Македония и Албания тази година. Тези дни ще се реализира и балканската обиколка на г-н Юнкер, г-жа Могерини и г-н Хан, а както обяви българският зам.външен министър г-н Георгиев „Брюксел вече действа на терен”. Всички предварителни условия, които трябва да се изпълнят, обаче остават и те включват въпросите с „разрешаване на граничните спорове и противоречия” между страните, реформите и борбата с корупцията, за да се завърши с коронната фраза - „всяка страна започва преговорите когато е готова да отговори на изискванията за членство в ЕС”! Освен това не чуваме нищо за конкретни проекти и инвестиции, освен за транспортни коридори, което си е повече военностратегическа отколкото гражданска инвестиция. Прави впечатление, че докато въпросите за членство в ЕС поне засега имат подчертано еуфориен и пожелателен характер без твърдо да се определят конкретни времеви параметри за отделните страни, то тези за членство в НАТО се оказаха изцяло геополитически, достатъчно е само съгласието на управляващия елит. Необходимо е само да се преодолее „ветото” на Гърция, за да се отприщи „натовизацията” на Балканите. В тази насока целите са пределно ясни – възпрепятстване чрез членство в НАТО геополитическото и икономическо проникване на Русия и Китай в региона и постепенно неутрализиране на традиционните исторически, духовни и

културни връзки на Русия с нейните приятелски държави в региона. По всичко личи, че Балканите отново излизат на дневен ред, превръщайки се в територия – обект на много сериозен геополитически интерес от НАТО и ЕС от една страна и от Русия, Китай и Турция/ като самостоятелен играч/ от друга. Тепърва предстои да видим дали и как балканските държави ще могат да защитят своите национални интереси или за пореден път ще има етнически конфликти или прекрояване на граници.

Изхождайки от така описаната международна ситуация, човек трудно би могъл да сподели оптимизма и особено ентузиазма, с който България, в качеството си на шестмесечен Председател прегърна идеята и инициативите за приобщаването на Западните Балкани в ЕС. Най-малкото защото всички те зискват далеч по-продължителен период за евентуална реализация. Защото не би било изненада, ако накрая така прокламираното включване на балканските държави в Европейския съюз се окаже един безкраен процес, докато членството в НАТО реално е почти „зад близкия ъгъл”.

В тази връзка, само като вметване, похвални са непрекъснатите усилия на г-н Премиера за укрепване отношенията с Турция, за запазване на южната ни граница от мигрантските потоци и за подобряване отношенията с Македония, без разбира да се загърбват съществуващите проблеми в двустранните отношения. За съжаление много трудно ще му бъде да доведе до успешен край прегърнатата роля на медиатор както за подобряване на Турция с ЕС в краткосрочен план, така и за приобщаването на Западните Балкани към ЕС в перспектива. Според нас за приобщаването на Западните Балкани е необходима дългосрочна и последователна политика, получила подкрепата на всички заинтересовани държави в ЕС, а не само на Германия и Франция. И на второ място нека да е ясно, че геополитическият възел на Балканите е „завързан” от Великите сили преди близо век и половина и той не може да бъде „развързан” без тях. С други думи без участието на Русия, САЩ и Китай, а защо не и Турция, мирно

развите на Балканите няма да има. Няма да се случи скоро, още по-малко през времето на българското председателство. В крайна сметка това което България може реално да предложи са усилията, ентузиазма и харизмата на своя Премиер, които обаче, са недостатъчни за дългосрочен успех, а и професионализмът у българската дипломация в момента е далеч от ниво, допринасящо те да бъдат евентуално „облечени” в конкретни дела.

Но връщайки се към темата за война, било то „студена или гореща” добре би било да знаем макар и най-общо, без конкретни цифри и факти, за които ще ни е необходим специален „достъп”, какво реално може да оферира България. Нека започнем със Стратегията за национална сигурност, която е приета още през 2011 година, а понастоящем в комисиите на Народното събрание се обсъжда нейн актуализиран вариант. Изхождайки от сегашната външна среда за сигурност, от нейната динамичност и особено от създаващата се обстановка около България, в Черно море и на Балканите съвсем ясно е, че трябва нова стратегия с по-продължителен времеви хоризонт, с много по-прецизна разработка на външната средна за сигурност в нея и с по-голяма тежест на основните компоненти в защитата на националната сигурност, а именно армията, полицията и специалните служби. Оказва се, че в конкретен план засега предлагаме преди всичко обещания. Два процента от БВП до 2024 година за военни цели. Модернизация на БА, включваща ново въоръжение за около 1,5 милиарда лева – за самолети, за танкове и бронетехника, за кораби и т.н.. За съжаление ще трябва да избираме, тъй като за всичко няма средства, а за евентуална помощ съюзниците ни си искат парите, не става както беше във Варшавския договор. В НАТО безплатен обяд няма! Независимо, че българският ВПК работи на пълни обороти парите за отбрана пак не стигат! Но, според нас, много по-съществен елемент от финансовия това е отсъствието на вътрешно-политическият консенсус. Става дума за липсата на единство в управляващата коалиция, между политическите партии и което е най-важно между институциите за бъдещето на българската армия, нейното въоръжение и личен състав, а

даже и по нейните приоритети. Дали ще преобладават военновремените или мирновременните/охранителни или полицейски/ ангажименти на въоръжените сили, дали ще има ескадрила или наземна военна техника, или при сегашната обстановка в Черно море да се засилят ВМС и т.н. Ще трябва да се реши дали ще пазим небето, земята или морето на България? Очевидно сили и средства за цялостно превъоръжаване на българската армия в настоящия момент няма!!!

Това са въпроси от жизнено важно национално значение, налагащи спешното изработване на дългосрочна военно-политическа стратегия, базирана както на международните ангажименти на страната, така най-вече на българския национален интерес. Не е ли крайно време българският политически елит и неговите лидери да загърбят политическите си и лични амбиции и заедно, както препоръчва г-жа Меркел, този път съвсем основателно, „да изучим уроците на историята”. Всеизвестно е, че през изминалия 20-ти век България не можа да случи на пчеливши съюзници! В тази връзка националният празник 3-ти март - 140 годишнината от Руско-турската война е много подходящ повод за деклариране на единна позиция на институциите както за дълбока благодарност към Русия, така и за заявка за по-балансирана и национално отговорна външна политика на България, включително и по въпроса за санкциите!

Защото днес не е най-важното дали ще подпишем „Истанбулската конвенция” и даже дали ще успеем да отчетем успешно европейско председателство! Днес все по-категорично военната и външна политика заемат своето място в международния дневен ред и това трябва да се отчита от държавното ръководство, защото България трябва да е съвсем наясно в състояние ли е да посрещне евентуална „студена” или не дай си боже „гореща” война, без да разчита изцяло на досегашните си военнополитически ангажименти!

25 февруари 2018 г.

Горан Симеонов, Председател на АРЗ / в лично качество/.

